

Енциклопедія національно-визвольної боротьби

Іван ПАВЛІВ

Після виходу минулого випуску «Замкової гори» до редакції прийшов острожан, у минулому депутат районної ради, а тепер пенсіонер **Евген Ярмолюк**. Серед багатьох тем, які ми обговорювали, він розповів про книгу **Миколи Руцького** «Ми у вічі сміялися смерті...». Вона побачила світ ще минулого року. Про неї на своїх сторінках ми не розповідали. Причин тут кілька, але основна та, що ми про неї не знали. Інформування, поряд із накладом газети, це – найболючіша тема для нас. Чомусь ті, хто організовують заходи, видають книги, уважають непотрібним повідомляти ЗМІ про свої плани та роботу. Кинули інформацію десь у соціальні мережі чи на сайт і вважають цього достатнім. Тому інколи й «випадають» із нашого інформаційного простору деякі події та ін.

Керуючись принципом «Краще пізно, ніж ніколи», тримаючи досить таки масивне видання у своїх руках, не можу не написати про нього. Обкладинка в книзі тверда. На передній палітурці, крім заголовку й імені автора, розміщене оригінальне фото повстанців, які, стоячи на плечах один в одного, утворили «триповерхову» піраміду (на світліні). На звороті книги поміщене фото Миколи Руцького, коротка інформація про нього, а також невелика цитата про саму книгу. Як на мене, оригінальне і цікаве вирішення.

Художньо-документальне видання «Ми у вічі сміялися смер-

ті...» містить 674 сторінки, не враховуючи вкладку з 32 аркушів досить таки дорогого глянцевого паперу. На них, за моїми підрахунками, надруковано аж 190 різних світлин. Переважно це прижиттєві підписані фото повстанців, але є й посмертні, а також зроблені в часи незалежної України, як самого Миколи Руцького так і багатьох його однодумців на різних заходах (там є й острожани). Ще я знайшов кілька фотографій енкаведистів, радянських і німецьких військових і партійних функціонерів.

На першій сторінці, після обкладинки, зазначено, що це вже третє видання, доповнене та перероблене. Воно тиражоване в Рівному, у ТзОВ-фірмі «Овід», накладом 1000 екземплярів. Рецензентами книги є академік Національної академії наук України **Микола Жулинський**, до речі, у перші роки незалежності він був віце-прем'єрміністром українського уряду, причетним до відновлення Острозької академії, та науковий співробітник Рівненського обласного краєзнавчого музею **Ігор Марчук**. В анотації зазначено: «Книга розповідає про боротьбу Організації українських націоналістів на Українській повстанській армії (УПА) у 1930 – 1950 роках проти польсько-совіністичних, німецького-нацистських та московсько-більшовицьких окупантів на території південної Волині (сьогодні це Рівненська й північ Хмельницької та Тернопільської областей) та участь родини автора у визвольних змаганнях за

Українську державу.

В основу дослідження лягли документально-історичні матеріали, що висвітлюють діяльність повстанських підрозділів Південної військової округи УПА-Північ «Богун», якою командував Петро Олійник-«Еней», з'єднань «Холодний яр», УПА-Південь та

групи «Богун», рейди відділів УПА на схід. Не обходить автор і складні стосунки між мельницівцями й бандерівцями, що переросли у ворожнечу й мали негативні наслідки для українського національно-визвольного руху, а також приділяє значну увагу українсько-польській війні

на Волині у 1943 році, аналізує злочинну роль НКВС-МГБ у винищенні УПА та мирного населення, а також на основі численних документів розкриває довоєнні стосунки німецьких нацистів із московськими більшовиками, важке життя політ'язнів у радянських концтаборах і Норильське повстання проти комуністичного режиму у 1953 році» (подано без редагування).

Книга містить присвяту: «Світлій пам'яті батька – воєнка УПА Миколи Руцького-«Довбуша» присвячую». Починається видання коротким вступом «Від автора». Серед іншого в ньому Микола Миколайович дякує спонсорам, завдяки коштам яких побачило світ непересічне видання. Після вступу починається перша частина «Із рук в руки». Вона своєю чергою складається з 11 розділів, а друга «Орда» – із 18-ти. Завершують книгу короткі «Замість післямови», «Примітки» та «Про автора». Загалом вважаю, що ця книга – енциклопедія національно-визвольної боротьби українського народу на теренах нашого краю, бо є ґрунтовним дослідженням різних джерел, охоплює дуже багато людей та часовий проміжок – від середини 20-х рр. до кінця 50-х рр. минулого століття.

Не можу оминати в своїй публікації й постать самого Миколи Руцького. Він – наш колега, журналіст, працював у «Нетішинському віснику», в інших редакціях. Член Національної спілки письменників України, автор уже

10 книг. Вони були підготовлені впродовж 1990 – 2019 років. Спілкуючись із Миколою Миколайовичем під час підготовки цієї короткої статті, дізнався, що за книгу «Ми у вічі сміялися смерті...» він минулого року був відзначений премією імені Дмитра Прилука. Її заснувала Хмельницька обласна організація Національної спілки журналістів України. На тильній стороні обкладинки описано мною книги зазначено, що Микола Руцький є лауреатом Хмельницької обласної премії імені Якова Гальчевського «За подвижництво у державотворенні» (1996 рік) за дослідження історії національно-визвольного руху на Волині та Поділлі. Свого часу М. М. Руцький трудився науковим співробітником Державного історико-культурного заповідника Острога. Це було на початку 90-х років. Тоді йшла боротьба за незалежність України й герої моєї публікації був у перших рядах борців. Про нього «Замкова гора» на своїх сторінках розповідала до однієї з річниць найбільшого державного свята.

Хто з острожан бажає придбати книгу «Ми у вічі сміялися смерті...», то це можна зробити в автора безпосередньо, а також у книгарні Нетішина, через редакцію «Замкової гори». Варто поспішати, бо, за словами Миколи Руцького, залишилося приблизно 20 екземплярів. А тим часом дослідник продовжує збирати матеріали. Якщо все буде добре, не «за горами» вихід у світ нової книги. Сподіваюся, ми про неї оперативніше напишемо... ■